

19.04.2023 nr 9.5-2.2/22-
23/29/12

Kohtla-Järve Linnavalitsus
Keskallee 19
30395 Kohtla-Järve
Ida-Virumaa

**Kohtla-Järve Kesklinna Põhikooli haldusjärelevalve õiendi
kinnitamine**

Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹, põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 87 lõike 1 ning haridus- ja teadusministri 24.05.2022 käskkirja nr 155 „Volituste andmine riikliku ja haldusjärelevalve teostamiseks, tegevuslubade andmiseks ning huvihariduse õppekavade registreerimiseks Eesti hariduse infosüsteemis“ punkti 4 alusel.

1. **Kinnitan Kohtla-Järve Kesklinna Põhikooli haldusjärelevalve õiendi (lisatud).**
2. **Kooli pidajal palun esitada õiendis tehtud ettekirjutuste täitmise kohta Haridus- ja Teadusministeeriumile kirjalik aruanne ettekirjutuste täitmist tõendavate dokumentidega viie tööpäeva jooksul peale ettekirjutuse tähtaega.**
3. **Käesolevat korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse Tartu Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.**

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Katrin Ohakas
peaekspert

Koopia: Kohtla-Järve Kesklinna Põhikool

ÕIEND

HALDUSJÄRELEVALVE KOHTA KOHTLA-JÄRVE KESKLINNA PÕHIKOO LIS

SISSEJUHATUS

1. Kohtla-Järve Kesklinna Kool (edaspidi *kool*) on Kohtla-Järve linna (edaspidi *pidaja*) hallatav munitsipaalõppeasutus aadressil Järveküla tee 39, 30328 Kohtla-Järve, Ida-Viru maakond.
2. Haldusjärelevalvet teostati koolis Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaeksperdi 10.01.2023 korraldusega nr 111 „Haldusjärelevalve algatamine Kohtla-Järve Kesklinna Põhikoolis“.
3. Järelevalves oli vaatluse all, kuidas koolis tagatakse eesti keele ja eestikeelse õppe korraldus ning kas see võimaldab põhikooli lõpetajatel jätkata õpinguid eesti õppekeelega õppeasutuses; missuguseid metoodikaid ja õppematerjale kasutatakse eesti keele õpetamisel; kas eesti keele õpetajad on läbinud teises keeles õpetamise koolituse; kas õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon ja eesti keele oskuse tase vastab nõuetele.
4. Järelevalvet eesti keele ja eestikeelse õppe korraldamise üle teostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaeksperdid Katrin Ohakas ja Kerli Moora ning Keeleameti järelevalveosakonna juhataja Merle Loodus-Adamson.
5. Järelevalve algas 06.03.2023.
6. Järelevalves vesteldi eesti keele õppe korraldusest kooli direktori ja pidajaga, eesti keele ja eesti keeles õpetavate õpetajatega, õpilaste esindajatega, tutvuti kooli dokumentatsiooniga selles valdkonnas ja õppekeskkonnaga, võrreldi õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente ja Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) tehtud sissekandeid.

KOKKUVÕTE

Kohtla-Järve Kesklinna Põhikool on Kohtla-Järve linnas tegutsev vene õppekeelega munitsipaalüldhariduskool, mis korraldab õpet I–III kooliastmes. Seisuga 06.03.2023 õppis koolis 451 õpilast ning töötas 47 õppe- ja kasvatusala töötajat.

Koolis õpetatakse eesti keelt teise keelena riiklikus õppekavas ettenähtud mahuga võrreldes rohkem 2. klassis ja ka 9. klassis rakendatakse üht lisatundi, mida kooli õppekava ette ei näe. Lisaks eesti keele kui teise keele tundidele on õpilastel võimalik õppida eesti keeles inimeseõpetust kõigis kooliastmetes, loodusõpetust 1.–4. klassis, tööõpetust ja kunsti I kooliastmes, kehalist kasvatust 1.–2. klassis. 5.–6. klassis on soovijatel võimalik õppida eesti keeles ajalugu. Koolis on kolm klassi, kus eestikeelse õppetöö maht on vähemalt 40%.

Lisaks pakub kool õpilastele eesti keele õpet huvitegevusena eesti keele ringides 1. ja 3. klassis ning käsitööringis „Keslinna meistrid“. 1.–4. klassi õpilastele on avatud eestikeelsed pikapäevarühmad. Eesti keele omandamist toetavad ja suhtlemisvõimalusi pakuvad erinevad klassivälised tegevused: keelelaager suvel, väljasõidud muuseumidesse, koolisisesed projektid, eestikeelne laulupidu.

Kool on välja töötanud eestikeelsele õppele ülemineku kava aastateks 2022–2025. Ka kooli arengukavas on planeeritud suurendada eesti keeles õpetatavate ainete mahtu ja liitumist varase keelekümblusprogrammiga. Esimete sammudena on käidud tutvumas töökorraldusega Tallinna Pae Gümnaasiumis, õpetajad on osalenud mitmetel metoodikakoolitustel (sh lõimitud aine- ja keeleõppe (edaspidi *LAK-õpe*), keelekümblus jm), kooli juhtkond on osalenud 130tunnisel täiendkoolitusel „Muudatuste juhtimine eesti keele õppe ja eestikeelse õppe kvaliteedi tõstmiseks“, välja on kuulutatud konkurss õpetajate leidmiseks uueks õppeaastaks (nt eestikeelse matemaatika, muusika, töö- ja tehnoloogiaõpetuse, kunsti, kehalise kasvatuse, eesti keele ja keelekümbluse õpetaja). Eelkoolis valmistub üks eelkooliklass keelekümblusprogrammi järgi õppimiseks.

Järelevalves läbiviidud tunnivaatlustel nähtus, et kogenud õpetajatel on hea metoodiline ettevalmistus ja tunnid olid valdavalt õpilaste jaoks huvipakkuvad. Mitme eesti keele õpetaja motoks on „Parem rääkida vigadega kui õigesti vaikida“.

Vestluses 9. klassi õpilastega selgus, et nad usuvad enda hakkamasaamist gümnaasiumis, kus 60% õppest on eesti keeles.

Kooli õppekava üldosa, sh hindamisega seonduv, ja loodusõpetuse, eesti keele, matemaatika, kehalise kasvatuse ainekavad ning lihtsustatud õppe tunnijaotusplaan vajavad korrigeerimist. Lisaks tuleb koolil õigusaktidega kooskõlla viia kunsti ja tööõpetuse kohustuslike õppeainete nädalatundide arv I kooliastmes ning õpilaste lubatud suurim õppetöö nädalakoormus 8. ja 9. klassis.

Koolis kogutakse andmeid õppetöö tulemuste ja õpilaste rahulolu kohta. Sisehindamist on koolis eesti keele õppe valdkonnas läbi viidud peamiselt eesti keele trimestrihinnete ja eksamitulemuste põhjal. Peamised arendustegevused on seotud eestikeelse õppe laiendamisega, LAK-õppe metoodika kasutamise ja õpetajate eesti keeleoskustaseme tõstmisega.

Kooli 47 õppe- ja kasvatusala töötajast puudub nõutav kvalifikatsioon kümnel. Viiel õpetajal puudub magistrikraad ja õpetajakutse, neljal õpetajakutse. Erialane kõrgharidus või eripedagoogi kutse puudub ka eripedagoogil, mistõttu ei saa lugeda eripedagoogi teenust tagatuks.

Riigikeeleoskuse tase ei vasta nõuetele 29 õpetajal. Kooli vastav näitaja on Eesti keskmisest olnud juba pikemat aega oluliselt madalam. Kõikidel eesti keelt teise keelena ja eesti keeles õpetavatel õpetajatel on nõutav C1 riigikeeleoskuse tase.

11st eesti keelt teise keelena õpetavast õpetajatest kaheksa on läbinud pikemaid metoodikakoolitusi (kas LAK-õppe või eesti keel teise keelena metoodikas).

OLUKORRA KIRJELDUS

1. Õppekava vastavus nõuetele

Käesolevas järelevalves on küll vaatluse all eesti keele õppega seonduv, kuid kuna kooli õppekava on tervikdokument, mis on koolis õpingute aluseks ja milles eelkõige tuuakse välja kooli eripärast tulenevad valikud riiklike õppekavade raames, oli õppekava järelevalves siiski vaatluse all tervikuna. Eesti keele õpet puudutavat ei ole õppekavast tõhus eraldada ning muust õppest isoleerituna käsitleda. Järelevalves hinnati õppekava vastavust järelevalve alguses (06.03.2023) kehtinud põhikooli riikliku õppekava redaktsioonile¹.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse² (edaspidi *PGS*) kohaselt koostab kool riiklike õppekavade alusel kooli õppekava, mis on õpingute alusdokument. Õppekava ja selle muudatused kehtestab direktor, olles eelnevalt esitanud need arvamuse andmiseks kooli hoolekogule, õppenõukogule ja õpilasesindusele³.

Koolis kehtib direktori 27.11.2020 käskkirjaga⁴ kehtestatud õppekava, mille kohta on arvamuse andnud hoolekogu⁵, õppenõukogu⁶ ja õpilasesindus⁷.

Õppenõukogu koosoleku protokoll ei ole kooskõlas õppenõukogu tööd reguleeriva määrusega⁸, milles on sätestatud, mis koosoleku protokollis tuleb märkida. Koosoleku protokollis ei ole märgitud vastu võetud otsuse faktilisi ja õiguslikke aluseid, otsuse täitmise tähtaegu ega vastutajaid. Kohapeal vaadeldud hilisemate õppenõukogu protokollide juurde on eraldi vormistatud vastuvõetud otsused, kus vajalik info, mis varasemates protokollides puudus, on olemas.

Järelevalves esitatud õppekavas on järgmised puudused.

- 1) Õppekava üldosas esitatud tunnijaotusplaanis on I kooliastme kunsti ja tööõpetuse tundide maht väiksem põhikooli riiklikus õppekavas⁹ (edaspidi *PRÕK*) sätestatust. Nii kunsti kui tööõpetuse nädalatundide arv I kooliastmes peab olema vähemalt 4,5 tundi, kuid kooli õppekava kohaselt on 4 tundi.
- 2) Loodusõpetuse ainekavas leiab suur osa I kooliastme teemasid käsitlemist kooliastme kõikides klassides; nädala tunni mahtu arvestades pole see otstarbekas ning teemad tuleb jaotada kooliastme klasside vahel, lähtudes *PRÕKis*¹⁰ sätestatust.
- 3) Eesti keel teise keelena ainekavas ei kattu II kooliastme õpitulemused *PRÕKis*¹¹ sätestatuga.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/112042022010>

² PGS, § 17 lg 1.

³ PGS, § 17 lg 2.

⁴ Kohtla-Järve Kesklinna Põhikooli direktori 27.11.2020 käskkiri nr 1.1-1/24 „Kohtla-Järve Kesklinna Põhikooli õppekava kinnitamine“.

⁵ Hoolekogu 17.11.2020 protokoll nr 6, otsus nr 2.

⁶ Õppenõukogu 26.10.2020 koosoleku protokoll nr 33, otsus nr 2.

⁷ Õpilasesinduse 28.10.2020 protokoll nr 3.

⁸ Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määrus „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“, § 5 lg 8 p 7.

⁹ Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrus nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“, § 15 lg 3 p 3 ja 7.

¹⁰ *PRÕK*, lisa 4.

¹¹ *PRÕK*, lisa 1.

- 4) Matemaatika ainekavas ei ole kirjeldatud 3. klassi õpitulemusi; PRÕKi¹² kohaselt ainevaldkondade õppeainete ainekavades esitatakse õppeainete õpitulemused ja õppesisu kirjeldus klassiti.
- 5) Kehalise kasvatuse ainekavas kirjeldatud ujumise oskus ei vasta PRÕKis¹³ kirjeldatud ujumise õpitulemustele.
- 6) Kehalise kasvatuse I ja II kooliastmes puudub nii õpitulemustes kui ka -sisus tantsuline liikumine¹⁴.
- 7) Lihtsustatud õppe õppekava tunnijaotusplaanis on 3. ja 4. klassi nädala tundide maht 27, mitte 25 tundi, nagu on sätestatud põhikooli lihtsustatud riiklikus õppekavas¹⁵ (edaspidi *PLRÕK*). Vene õppekeelega lihtsustatud õppe õpilastele saab valikõppeaineid pakkuda alates 5. klassist.

Kooli õppekava¹⁶ sätestab, et koolis õpetatakse I ja II kooliastmes valikainena eesti keelt teise keelena, kuid õppekava tunnijaotusplaani ja koolis tegelikult toimuva järgi II kooliastmes eesti keelt teise keelena valikainena ei ole.

Direktor selgitas, et nii II kui ka III kooliastmes on valikaineiks informaatika, et õpilasi paremini taseme- ja loovtööks ette valmistada.

Õppekava ei sätesta, milliseid õppeaineid õpetatakse eesti keeles. Õppekava § 8 lg 1 ütleb, et eesti keeles õpetatakse erinevaid aineid, eestikeelne õpe võib olla täielik või osaline.

Direktori sõnul püütakse eesti keeles õpetatavate ainete arvu ja mahtu suurendada, näiteks I kooliastmes on praegu loodusõpetus eesti keeles, varem vaid osaliselt. Osaline eestikeelne õpe tähendab, et õpetaja annab õppeaine olulisemad terminid ja mõisted eesti keeles. Eestikeelsete õppeainete hulk sõltub õpetajate olemasolust.

Selgitame, et kooli õppekavas peavad kajastuma kõik erisused, mida kool teeb õppeaineti, et kõikidele osapooltele oleks arusaadav läbiviidava õppe korraldus. Sealjuures peaks kool planeerima õppetööd õpilaste vajadustest lähtuvalt ja arvestama sellega, et mida rohkem on õpilastel õppeaineid eesti keeles, seda paremad on õpilaste eesti keele oskused.

Järelevalves selgus, et kooli direktor on õppekavast eraldi dokumendina kehtestanud kooli hindamisjuhendi¹⁷. Kooli õppekavas on hindamise korraldus samuti esitatud. Kooli õppekava ja hindamisjuhendi võrdlemisel selgus, et kahe dokumendi vahel on mitmeid erinevusi, kusjuures hindamisjuhendis on õppekavast erinevalt sätestatud 1. klassis toimuv hindamine ja 2.–9. klassis hindamisel kasutatavad lisamärgid, mis muudavad hindamissüsteemi 8palliliseks. Hindamisjuhendis on käsitletud ka hoolsuse ja käitumise tagasisidestamisega seonduvat, mida õppekava üldosas esitatud ei ole.

Järelevalves toimunud vestlusel selgitas kooli juhtkond, et kool otsustas esitada hindamisjuhendi eraldi dokumendina seepärast, et pidaja on nõudnud koolidelt hindamise juhendi esitamist ja selliselt eraldi dokumendina on seda kergem teha. Kuigi hindamisjuhend on õppekavast eraldi, on selle kehtestamisel järgitud õppekava kehtestamisele seatud nõudeid

¹² PRÕK, § 24 lg 7.

¹³ PRÕK, lisa 2.

¹⁴ PRÕK, lisa 2.

¹⁵ Vabariigi Valitsuse 16.12.2010. a määrus nr 182 „Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava“, lisa 1 p 3.2.

¹⁶ Kohtla-Järve Kesklinna Põhikooli direktori 27.11.2020 käskkiri nr 1.1-1/24 „Kohtla-Järve Kesklinna Põhikooli õppekava kinnitamine“, § 7 lg 2.

¹⁷ Direktori 15.09.2022 käskkiri nr 1.1-1/15 „Kohtla-Järve Kesklinna Põhikooli hindamisjuhendi kinnitamine“.

ja seda on arutatud nii õppenõukogus, hoolekogus kui ka õpilasesinduses.

Õppekava kui kooli õpingute alusdokument peab esitama kõik õppe- ja kasvatustegevusega seotud olulisemad põhimõtted, nendest üks tähtsam on hindamise korraldus. Olukord, kus erinevad dokumendid sätestavad hindamise osas erinevaid põhimõtteid, on segadust tekitav nii õpilastele, vanematele kui õpetajatele. PRÕKi¹⁸ kohaselt peab hindamise korralduse esitama kooli õppekava üldosas.

Kooli õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, milles esitatakse kõik olulisemad õppe- ja kasvatustegevust puuduvat põhimõtteid, rõhuasetused ja tegevused, sealhulgas arvestades kooli ja piirkondlikku omapära. Kooli õppekavas sätestatu ja koolis tegelikult toimuv õppetöö peab olema kooskõlas.

Kooli õppekavas esitatud vene keele ja kirjanduse ainekavad olid venekeelsed. Keeleseaduse¹⁹ kohaselt peab kohaliku omavalitsuse asutuse asjaajamine toimuma eesti keeles. Õppekava üldosa ja ainekavad vajavad keelelist toimetamist.

1.1. Ettepanekud direktorile

- 1.1.1. Täpsustada õppekava üldosas ja ainevaldkonnakavas, millist võõrkeelt või milliseid võõrkeeli A-võõrkeelena koolis õpitakse ning ühtlustada info kogu õppekava ulatuses. Ainekavas täpsustada õpitulemused ja õppesisu vastavalt konkreetsele võõrkeelele, nt nimetada õpitavat keelt kõnelevad maad nimeliselt.
- 1.1.2. Täpsustada õppekava üldosas, milliseid õppeaineid õpetatakse eesti keeles.
- 1.1.3. Matemaatika ainevaldkonnakavas kasutada korrektseid matemaatika mõisteid ja mitte kasutada otsetõlget vene keelest.
- 1.1.4. Loodusainete ainevaldkonnakavades siduda üldpädevused ja lõiming õpitulemustega, mitte -sisuga, sest väljundipõhise õppe puhul on kõige olulisemad õpitulemused ja õpitulemused määravad ka õppesisu.
- 1.1.5. Loodusainete ainevaldkonnakavades esitada füüsilise keskkonna kirjeldus, lähtudes loodusõpetuse vajadusest.
- 1.1.6. Ühiskonnaõpetuse ainekavades lisada aine kirjeldus, tundide jaotus kooliastmeti, õppe- ja kasvatusesmärgid, II ja III kooliastme õpitulemused.
- 1.1.7. Kunsti ja tehnoloogia ainevaldkonnakavadesse lisada üldpädevuste loetellu ka digipädevus.
- 1.1.8. Koostada ja esitada õppekava täies mahus eesti keeles ning jälgida, et keelekasutus vastaks eesti kirjakeele normile.

1.2. Ettekirjutused pidajale

- 1.2.1. Tagada kooli õppekava vastavus Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrusele nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ järgmistes osades:
 - 1.2.1.1. Tagada kooli õppekavas I kooliastmes kunsti ja tööõpetuse tundide arvu kooskõla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 15 lõikes 3 sätestatuga.
 - 1.2.1.2. Tagada loodusõpetuse, eesti keel teise keelena, matemaatika ja kehalise kasvatuse ainekavade koostamine ja esitamine, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõikest 7 ning käesoleva õiendi punktis 1 esitatud selgitustest.

¹⁸ PRÕK, § 24 lg 6 p 5.

¹⁹ Keeleseadus, § 10 lg 1.

1.2.1.3. Tagada hindamise korralduse sätestamine õppekavas Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõike 6 punkti 5 alusel.

Ettekirjutuse 1.2.1. täitmise tähtaeg: 01.09.2023.

1.2.2. Tagada lihtsustatud õppe õppekava tunnijaotusplaanis kohustuslike ja valikõppeainete nädalatundide arvu ning õpilaste õppekoormuse kooskõla Vabariigi Valitsuse 16.12.2010. a määruse nr 182 „Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava“ lisa 1 punktis 3.2 sätestatuga.

Täitmise tähtaeg: 01.09.2023.

2. Õppekorralduse vastavus nõuetele

Koolis on vene õppekeele klassid, kus eestikeelset õpet on erinevas mahus. Koolis ei ole LAK-õppe ega keelekümbelprogrammi klasse.

Kooli õppekava kohaselt õpitakse koolis eesti keelt teise keelena. I kooliastmes on eesti keele tunde kaheksa, seega on PRÕKis²⁰ ette nähtud miinimumiga võrreldes suurendatud eesti keele tundide arvu kahe tunni võrra. Õppekavas on selgitatud, et PRÕKis ette nähtud miinimum on I kooliastmes ebapiisav, kuid eesti keele õppimine on regiooni eripära arvestades hädavajalik. II ja III kooliastmes on eesti keele tunde kummaski 12, nagu nägi ette PRÕKi redaktsioon järelevalve alguses.

2022/2023. õppeaasta tunniplaanis on eesti keele tundide arv 1.–8. klassis kooskõlas õppekavas kehtestatud tunnijaotusplaaniga. 9. klassis on aga eesti keelt üks tund rohkem, kui kooli õppekavas sätestatud. Nelja nädaltunni asemel on 9. klassidel viis nädalatundi eesti keelt teise keelena.

Kooli direktor selgitas, et 9. klassil on eesti keelt üks lisatund, mida rahastatakse õpilünkade tasandamiseks eraldatud rahast ja lisatund on õpilastele kohustuslik, seepärast on see ka tunniplaanis. Nii soovitakse anda õpilastele põhikooli lõpueksamiks ning edasiõppimiseks paremad teadmised ja oskused.

Antud juhul pole koolis lähtutud oma õppekavas sätestatust ning samuti on niimoodi toimides ületatud suurimat lubatud nädala õppekoormust²¹, milleks 9. klassis on 32 õppetundi.

Kooli õppekava sätestab, et koolis õpetatakse erinevaid õppeaineid eesti keeles, kuid ei määratle, milliseid õppeaineid millises klassis eesti keeles õpetatakse.

Järelevalves esitas kool info, et 2022/2023. õppeaastal õpetatakse eesti keeles

- 1) 1. klassides kehalist kasvatust (2), kunstiõpetust (2), loodusõpetust (1), tööõpetust (1). Kokku on eestikeelset õpet koos eesti keele tundidega 8 tundi nädalas, st 40% õppe mahust.

Direktori sõnul soovitakse, et 2. klassis jätkatakse eesti keeles samade õppeainete õpetamist ning otsitakse võimalusi ka eesti keeles matemaatika õpetamiseks juba 1. klassist.

- 2) 2. klassides inimeseõpetust (1), kunstiõpetust (1) ja tööõpetust (2), loodusõpetust (1) ning 2. A klassis ka kehalist kasvatust (3). Kokku on eestikeelset õpet koos eesti keele tundidega 2. A klassis 12 tundi, st 52% ja 2. B klassis 9 tundi, st 39%.

Direktor selgitas, et 2. B klassi kehalise kasvatus õpetaja haigestus ning asendusõpetaja ei oska nõutud tasemel eesti keelt, et õpet eesti keeles läbi viia. Seetõttu on ka paralleelklassides eestikeelse õppe osakaal ajutiselt erinev ja järgmisel õppeaastal toimub ka kehaline kasvatus kõikides I kooliastme klassides eesti keeles.

²⁰ PRÕK, § 15 lg 3 p 3.

Järelevalve alguses kehtinud redaktsioon <https://www.riigiteataja.ee/akt/112042022010>

²¹ PGS, § 25 lg 2 p 6.

- 3) 3. klassides loodusõpetust (1), inimeseõpetust (1), tööõpetust (1) ja kunstiõpetust (1). Kokku on eestikeelset õpet koos eesti keele tundidega 6 tundi, st 24%.
- 4) 4. klassides loodusõpetust (2) ja 4. B klassis kunsti (1). Kokku on eestikeelset õpet koos eesti keele tundidega 4. A klassis 6 tundi, st 24% ja 4. B klassis 7 tundi, st 28%.
- 5) 5. klassides inimeseõpetust (1) ja osa õpilasi ajalugu (1). Kokku on eestikeelset õpet koos eesti keele tundidega 5 ja ajalugu eesti keeles õppivatel õpilastel 6 tundi nädalas, st 18% ja 21%.
- 6) 6. klassides inimeseõpetust (1) ja osa õpilasi ka ajalugu (2). Kokku on eestikeelset õpet koos eesti keele tundidega 5 ja ajalugu eesti keeles õppivatel õpilastel 7 tundi, st 17% ja 23%.
Õppejuht selgitas, et juba teist õppeaastat saavad õpilased 5. klassis teha valiku, kas õpivad ajalugu eesti või vene keeles ja kõik soovijaid saavad ajalugu õppida eesti keeles.
- 7) III kooliastmes on peale eesti keele tundide eesti keeles vaid inimeseõpetus (7. ja 8. klassis). Kokku on eestikeelset õpet koos eesti keele tundidega 7. ja 8. klassis 5 tundi, st vastavalt 17% ja 16%.
- 8) 9. klassis peale eesti keele tundide teisi ainetunde eesti keeles ei ole.

Eelnevalt esitatud andmetest selgub, et koolis on ainult kolm klassi, kus eestikeelse õppetöö maht on vähemalt 40%.

Vestlusel selgitas kooli juhtkond, et iga aastaga soovitakse eestikeelse õppe mahtu suurendada. Loodetakse leida eesti keele oskusega õpetajaid, et juba 5. klassist lisanduks eesti keeles õpetatavaid aineid.

Kooli direktori kinnitatud²² päevakava on kooskõlas PG Sis²³ sätestatuga ja sama käskkirjaga on kinnitatud ka tunniplaan 2022/2023. õppeaastaks.

Tunniplaan ei ole kooskõlas õppekava üldosa tunnijaotusplaanis määratletuga 9., 8. ja 3. klassis. Eespool on esitatud 9. klassis eesti keele lisatunniga seonduv. Tunniplaani nähtub, et 8. klassides on loovtöö tund, mida õppekava ei sätesta ning mistõttu on 8. klasside õpilaste suurim lubatud õppekoormus²⁴ (32 õppetundi) ületatud ühe tunniga.

Direktor selgitas, et õppekavas loovtöö tundi ei ole, kuid õpilased on sellest huvitatud, kuna vajavad abi loovtöö kirjutamisel ning töö kaitsmise ettevalmistamisel. Direktori sõnul on tegemist õpilaste jaoks vabatahtliku tunniga, kuid huvi selle tunni vastu on õpilastel suur.

Õpilaste jaoks vabatahtlik tund on segadust tekitav termin, kuna õppetund ei saa olla vabatahtlik. Vabatahtlik on õpilase jaoks huvitegevuses osalemine. Antud juhul, kui tund kajastub nii tunniplaanis kui ka klassipäevikus, ei saa seda lugeda huvitegevuseks. Kui koolis on märgatud vajadust õpilaste teadmiste, oskuste ja üldpädevuste parema arendamise järele, siis tuleb õpilastele seda pakkuda ning selleks luua võimalused õppekavas.

Õppekava tunnijaotusplaanis on 3. klassides ette nähtud kaks tööõpetuse tundi nädalas, kuid tunniplaanis on tööõpetust üks tund ja üks tund on arvutiõpetust, mida tunnijaotusplaan ei kajasta.

Direktor selgitas, et I kooliastme lõpus tehtavad riiklikud tasemetööd on arvutipõhised, kuid õpilaste oskused arvutis töötada pole sageli piisavad ja seepärast võivad kannatada tasemetöö tulemused. Õpilasi tahetakse ette valmistada arvutitööks.

Arvutiõpetus ja tööõpetus pole üks ja sama õppeaine, kusjuures tööõpetus on kohustuslik ja

²² Direktori 05.09.2022 käskkirj nr 1.1-1/13 „Kohtla-Järve Kesklinna Põhikooli tunniplaani, päevakava ja üldtööplaani kinnitamine“, lisa 1 ja 2.

²³ PGS, § 25 lg 6.

²⁴ PGS, § 25 lg 2 p 6.

arvutiõpetus valikõppeaine. Tööõpetuses võib ja saab õppetöös kasutada arvutit. Õpitulemused ja õppe sisu kirjeldatakse ainekavas, kuid järelevalves esitatud tööõpetuse 3. klassi ainekavast ei nähtu arvuti kasutamine.

Järelevalves esitatud tunniplaan ei ole kooskõlas direktori kinnitatud päevakavaga ning kooli päevakavale ja õppekorraldusele esitatud tervisekaitseõuetega²⁵, mille kohaselt õppetunnid algavad 8.00 või hiljem. Kooli päevakava kohaselt algavad õppetunnid kell 8.30, kuid tunniplaanis on nii 8. kui ka 9. klassidel ühel päeval nädalas õppetöö algus kell 7.45, tunniplaani järgi 0-tunni ajal.

Direktor selgitas, et nende klassides on lisatunnid, mida õppekava ette ei näe, ja õpetajate arvates oli 0-tunni ajal kõige parem neid tunde teha. Õpetajate jaoks on see aeg sobiv, kas ka õpilaste jaoks, pole uuritud.

Vestlusel osalenud õpilased arvasid, et tundide nii varajane toimumisaeg sõltub konkreetse õpetaja soovist ning õpilastelt selle kohta arvamust küsitud ei ole, aga nad on sellise korraldusega nüüd harjunud.

Õppekava § 8 lg 2 sätestab, et koolis tegutsevad eesti keele ringid õpilaste keeleoskuse ja -teadmiste täiendamiseks. Kooli poolt järelevalvele edastatud dokumentide alusel võimaldab kool käesoleval õppeaastal eesti keele ringitegevusi 1. ja 3. klassile. Tunniplaanis on eesti keele ringitunnid märgitud huvitegevusena.

Õppealajuhataja sõnul osalevad eesti keele ringitundides kõik 1. ja 3. klassi õpilased. Õpetajad võtavad tundidesse materjali, mis on seotud tunniteemadega ja kinnistavad eesti keele tunnis õpitut. Palju kasutatakse ringitunnis mängu ja laule ning hindeid ei panda.

Direktor selgitas, et 3. klassis on eesti keele ring olnud juba pikemat aega ning ringitunnid on selleks, et õpilased saaksid harjutada eesti keelt ning oleksid paremini valmis eestikeelsele õppele üleminekuks.

Järelevalves juhtkonna ja õpetajatega toimunud vestlusel toodi välja, et lisaks eesti keele ringidele on õpilastel võimalik juba teist õppeaastat osa võtta käsitööringist „Kesklinna meistrid“, milles tegevus toimub eesti keeles. Eelmisel õppeaastal oli 9. klassi õpilastel võimalik osaleda eestikeelses suhtlusingis.

Järelevalves vaadeldi üheksat õppetundi: viit eesti keele ja nelja eestikeelset ainetundi. Eesti keele tundides on klassid jagatud keeleõpperühmadeks ning õpilaste arv tunnis on seetõttu väiksem. Eestikeelsed ainetunnid toimusid tervele klassile.

Tunnid toimusid klassiruumides, kus üldjuhul on võimalik mööblit ümber paigutada vastavalt tööviisidele, kuid vaadeldud tundides tehti seda harva ning õpilased istusid üksteise selja taga. Õpetajad valdavad mitmeid asjakohaseid ja huvitavaid metoodilisi võtteid (sh LAK-õpe, VEPA, keelekümbel), lähenevad õpilastele individuaalselt; töö erivajadustega lastega toimus märkamatu. Oli näha, et õpilased on õpetajate töökorralduse ja metoodiliste võtetega harjunud ning tööd tehakse meelsasti. Aineõpetajad koostavad valdavalt oma tunnimaterjalid ise ja ilmestavad seda PowerPointi esitlustega, samuti kasutatakse enda koostatud töölehti. Õpetajad visualiseerivad tundi piisavalt.

Nähtud tunnid vastasid õppekavale ja õpetajate töökavale. Kuna vaatlus toimus vahetult pärast

²⁵ Sotsiaalministri 27.03.2001. a määrus nr 36 „Tervisekaitseõuendused kooli päevakavale ja õppekorraldusele“, § 8 lg 1.

koolivaheajaga, oli loomulik, et õpetajad alustasid tundi kordamisega.

Õpetajad kasutavad tundides eesti keelt. Õpilaste vastused olid (eriti III kooliastmes) napid, pigem ühesõnalised. Eesti keelt mitte emakeelena rääkivatel õpetajatel esineb üksikuid hääldus- või sõnastusvigu, mistõttu oleks soovitatav leida neile võimalus suhelda eestlastest kolleegidega eestikeelsest koolist või täienduskoolitustel.

Tundide alguses enamasti seatakse tunni eesmärk, mida tunni lõpuks saavutada tahetakse, ja tutvustatakse tunnis tehtavat. Häälestumiseks kasutatakse erinevaid ülesandeid: küsimustele vastamine (ka pallimänguna või mikrofoni intervjueri rollis), kuupäeva jm andmete kontrollimine, laul jm). Lugemis-tõlkimismeetodit ei kasutata, õpetajad kasutavad erinevaid tegevusi õpilaste aktiveerimiseks, näiteks värvimine, sõnakaardi otsimine ja õigesse tulpa paigutamine, karumõmmi riietumine, laul, liikumispaus, kaasõpilaste vihikus ülesande kontrollimine, mäng arvutis jm. Mitmes tunnis kasutati paaris- ja rühmatööd, mõnel juhul võinuks õpetaja rohkem klassis ringi liikuda ja protsessi jälgida või esitada tööülesande nii, et kogu klass kaasa töötaks. Õpetajad pöörasid sobivalt tähelepanu keelevigadele, olulisi fraase korratakse klassiga kooris. Esimeses kooliastmes praktiseeriti häälega kooslugemist, mis on väga julgustav ja arendav. Visualiseerimiseks kasutati esitlust, mõistekaarti, loodusõpetuse tunnis ka kalatopist.

Eestikeelsed ainetunnid on õpetajate poolt tehtud huvitavaks, õpilased tahavad jagada oma kogemusi ega pelga eesti keeles oma mõtteid väljendada. Mõnes klassis on õpetaja koostatud töölehtede jaoks õpilastele mapid, kuhu materjalid paigutatakse, või siis kleebitakse jagatud materjal vihikusse.

Tundides valitses tõine, asjalik ja heatahtlik meeleolu. Õpilased tõstsid kätt, liikusid julgelt ringi ja tegid rühmatöid üheskoos. Mitme eesti keele õpetaja motoks on „Parem rääkida vigadega, kui õigesti vaikida“. See julgustab õpilasi oma mõtteid sõnastama, nad ei karda teha vigu, on väga püüdlid. Enamasti leidsid õpetajad aega, et anda igale õpilasele võimalus vähemalt paar lauset tunni jooksul öelda, ning samuti leiavad nad võimaluse õpilasti kiita. Tunni lõpus oskavad õpilased anda tagasisidet, kas siis märgiliselt või öeldes „nüüd ma tean...“. Nii mitmegi ülesande täitmise puhul andsid eksperdid tagasiside, et tegemist on väga andekate õpilastega (eriti vahva oli pantomiim 4. klassis).

Vestluses 9. klassi õpilastega selgus, et õpilased on edasi õppimise osas julged ega pelga 60:40 õppele üleminekut. Õpilased hindavad kõrgelt seda, kui õpetaja räägib eesti keelt emakeelena.

Järelevalves vaadati, kuidas koolikeskkond toetab eesti keele oskuse omandamist.

Kooli veebilehel on kõik uudised venekeelsed. Muu koolielu ja õppetööd käsitlev info on eesti keeles.

Direktor selgitas, et uudised on mõeldud eelkõige lapsevanematele ja kahjuks paljud vanemad ei oska piisavalt eesti keelt. Uudised on teatud mõttes ka koolile reklaamiks ja soovitakse, et venekeelsed pered saaksid nendest osa.

Õppejuhi sõnul on tasapisi püütud rohkem edastada eestikeelset infot, nt info lühendatud tundide kohta. Eestikeelse infoga on raske kohaneda nii vanematel kui ka paljudel õpetajatel. Koolil on olemas ka eestikeelne blogi, idee väljamõtteleja ja teostaja on üks eesti keele õpetaja. Kahjuks on blogisse uue sisu lisamine jäänud unarusse ja juhtkonna soov on, et eesti keele aineühendus tegeleks blogiga ja sealtnaudu ärataks huvi eesti keele vastu.

Kooli seintel on mitmesugused eestikeelsed materjalid. Igapäevane info on osaliselt vene keeles.

2.1. Ettepanekud direktorile

- 2.1.1. Lähtuda õppe- ja kasvatustöö korraldamisel sotsiaalministri 27.03.2001. a määruse nr 36 „Tervisekaitsenõuded kooli päevakavale ja õppekorraldusele“ § 8 lõikes 1 sätestatust ning alustada õppetööga mitte varem kui kell 8 hommikul.
- 2.1.2. Eraldi arvutiõpetuse asemel kaaluda võimalust lõimida praeguse arvutiõpetuse sisu ja õpitulemused erinevate õppeainetega ning kirjeldada vastavaid õpitulemusi ka õppeaine ainekavas.
- 2.1.3. Praktiseerida koolis põhimõtet „Üks inimene, üks keel“, et õpilased harjuksid eesti keele ja ainet eesti keeles õpetatavate õpetajatega suhtlema eesti keeles. Sama põhimõte aitab ka teisi aineõpetajaid oma eesti keele oskust praktiseerida.
- 2.1.4. Leida võimalusi eestikeelsete uudiste esitamiseks kooli kodulehel ja blogis, kaasates õpilasi uudiste kirjutamisse eesti keele ainetundide kaudu.
- 2.1.5. Leida võimalus järjest rohkem esitada kooli siseruumides avalikku teavet eesti keeles.

2.2. Ettekirjutused pidajale

Tagada 8. ja 9. klassis toimuva õppetöö vastavusse viimine kooli õppekavaga ning õpilase suurima lubatud nädala õppekoormusega, lähtudes põhikooli ja gümnaasiumiseaduse § 17 lõike 1 ja § 25 lõike 2 punktis 6 sätestatust. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavaks tegemisest; ettekirjutuse täitmist tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.10.2023.

3. Eesti keele õppe tulemuslikkus

PGS²⁶ kohaselt peab koolis tegema sisehindamist. Sisehindamine peab olema pidev protsess, mille eesmärk on tagada õpilaste arengut toetavad tingimused ja kooli järjepidev areng. Selleks selgitatakse välja kooli tugevused ning parendusvaldkonnad.

Käesoleva järelevalve teemast lähtudes vaatleme eelkõige, kuidas on koolis sisehindamisel eesti keele õppe tulemuslikkust hinnatud ja milliseid arendustegevusi eesti keele ja eestikeelsele õppele üleminekuks kavandatud.

Järelevalves esitas kool sisehindamise aruande aastate 2017–2021 kohta. Õppijatega seotud statistikas on esitatud põhikooli järel edasiõppijate osakaal gümnaasiumi ja kutseõppe kohta, kiituskirja saanud õpilaste arv, õppetöö tulemused tasemetöodes (matemaatika, vene keel, eesti keel).

Vestlusel selgitas kooli juhtkond, et need näitajad pole kõik otseselt seotud arengukava eesmärkide täitmisega, kuid on kooli õppekvaliteedi hindamiseks olulised. Suuremat tähelepanu pööratakse nende õppeainete tulemustele, milles on põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamid. Kiituskirjade arvu jälgimine ja võrdlemine annab info selle kohta, kas kooli õppeedukus tõuseb või langeb ning praegu on tendents selline, et õppeedukus ei lange.

Direktor selgitas, et arengukavas olid mõõdikuks õpilaste saavutused (eksamitulemused, tasemetööde ja olümpiaadide tulemused) ning üks eesmärk oli seotud õpilaste ettevalmistusega edasiseks õppimiseks teistes õppeasutustes ning järjepidevalt kogub ta infot õpilaste edasiõppimise kohta ning edastab vastava info lapsevanemate koosolekul.

Järelevalves toimunud juhtkonna vestlusel selgus, et seda, millise õppekeelega koolis põhikooli lõpetajad oma haridusteed jätkavad, pole seni analüüsitud. Küll on aga selline info kooli

²⁶ PGS, § 78 lg 1.

juhtkonnal olemas.

Direktori sõnul on põhikooli lõpetajaid, kes jätkavad õpinguid 100% eesti keeles, nt Nõo Reaalgümnaasiumis. Mitmel aastal on lõpetajatest u 20 valinud edasiõppimiseks kas Kohtla-Järve või Jõhvi riigigümnaasiumi.

Juhtkonna sõnul viiakse igal aastal koolis läbi küsitlused õpilaste, lapsevanemate ja õpetajate seas. Osaletakse ka Haridus- ja Noorteameti (Harno) korraldatavatel küsitlustel (4. ja 8. klassi õpilased). Kooli küsimustikes on olulised koolielu kohta esitatud küsimuste vastused. Eesti keele ja eesti keeles õppimisega seotud küsimusi seni õpilastele ja vanematele esitatud pole.

Sisehindamise aruandes ei ole eesti keele ja eesti keeles õppimisega seondult välja toodud tulemusi ega tehtud ühtki analüüsi. Õppeprotsessi üheks parendusvaldkonnaks on märgitud „ettevalmistus edaspidiseks õppimiseks eesti keeles“.

Direktor selgitas, et selle parendusvaldkonnaga on seotud käesoleva perioodi arengukava lisa, milles nähakse ette eesti keeles õpetatavate ainete mahu suurendamist ja liitumist varase keelekümbelprogrammiga, aga samuti ka eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavas planeeritu.

Peale sisehindamise aruande on õpitulemustega seonduvaid andmeid esitatud eestikeelsele õppele ülemineku kavas, kus klassiti ja kooliastmeti on esitatud keskmine õppeedukus eesti keeles, matemaatikas ja võõrkeeles 2021/2022. õa kohta ning käesoleva õppeaasta I trimestri kohta.

Direktor selgitas, et eestikeelsele õppele ülemineku kava on koostatud arengukavast hiljem ning on seotud riigis tehtud otsusega, et 2024 sügisel õpivad 1. ja 4. klassid eesti keeles.

Pidaja esindaja lisas, et nad palusid koolidel koostada plaan, kuidas koolid näevad oma koolis eestikeelsele õppele üleminekut.

Eestikeelsele õppele ülemineku kavas esitatud eesti keele tulemused näitavad, et keskmine hinne III kooliastmes langeb üsna oluliselt.

Juhtkond selgitas, et ilmselt on see seotud sellega, et I ja II kooliastmes on olnud rohkem eestikeelseid õppeaineid, III kooliastmes on eesti keele tundide kõrval ainult üks tund inimeseõpetust. Juhtkond sooviks, et eestikeelsete ainete õpetamine oleks järjepidev, aga pole eesti keelt osakavaid õpetajaid. Kui on õpetaja, kes suudab eesti keeles õpetada, siis see võimalus talle antakse.

Juhtkonna ja õpetajatega toimunud vestlusel selgus samuti, et eesti keelt oskavad õpetajad on rakendatud täiskohaga ning sageli ülekoormatud.

Iga õppeaasta lõpus on tehtud õppeaasta kokkuvõte, mida on tutvustatud õppenõukogus. Õppenõukogu koosoleku protokollist ei nähtu, et peale kokkuvõtte ärakuulamise oleks õppenõukogu teinud juhtkonnale ettepanekuid kooli õppe- ja kasvatustegevuse parendamiseks, nagu sätestab määrus²⁷.

Õppealajuhataja sõnul õppenõukogu koosolekul räägitakse õppetööga seotud tulemustest, arutatakse ja vaadatakse trende. Neid arutelusid ja küsimusi ei ole esitatud õppenõukogu protokollis, aga tehakse ka ettepanekuid.

2021/2022. õppeaasta kokkuvõttes on lõpueksamite kohta esitatud kooli ja Eesti keskmised tulemused. Eesti keele lõpueksami sooritas 50 lõpetajast 43.

Direktor selgitas, et kokkuvõttes sooritasid eksami kõik lõpetajad, kuid seitse õpilast sooritasid eesti keele eksami ja saavutasid B1 taseme 8. klassi kevadel. Nad läbisid kõigepealt eeltesti

²⁷ Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määrus nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“, § 2 p 6.

eksamile pääsemiseks ja sooritasid eksami.

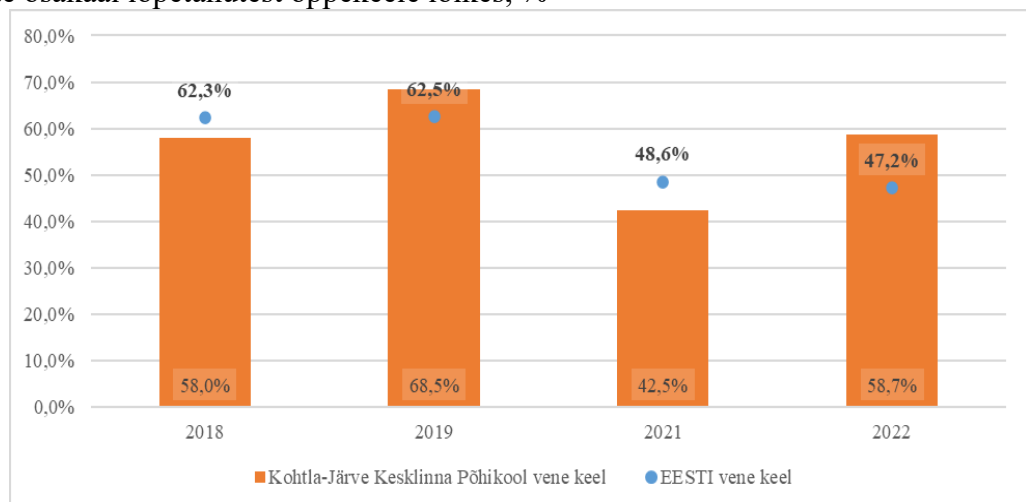
Veel on õppeaasta kokkuvõttes märgitud, et 24 õpilast said eesti keele B1 taseme tunnistuse. Direktor lisas, et neile peab juurde arvestama ka seitse 8. klassis eksami sooritanud õpilast ja kokku 50 lõpetajast said B1 keeletasemetunnistuse 31 õpilast. Seega üheksa õpilast (18%) põhikooli lõpuks nõutud keeletaset B1 ei saavutanud.

Direktor selgitas, et eksamite tulemusi vaatab juhtkond ka õpetajate kaupa ning vastav info viiakse konkreetsete õpetajateni arenguevestlusel. Eksamitulemusi vaadatakse ka keskmise tulemuse järgi, võrreldakse kooli eelmise aasta tulemustega, et vaadata, kuhupoole kool liigub.

Nii sisehindamises kui ka õppeaasta kokkuvõttes on esitatud vähe andmeid, mistõttu pole võimalik analüüsida õppekeskkonna erinevate näitajate seoseid ja teha nende andmete põhjal tõendus põhiseid järeldusi. Ainult keskmiste tulemuste jälgimine ja võrdlemine eelnevate aastate keskmise tulemusega ei anna vajalikku infot järelduste tegemiseks. Eesti keele õppe tulemusi on kogutud, kuid järeldusi neist pole tehtud. Ilma tõendus põhiste järeldusteta on raske teha kooli arenguks vajalikke arendusotsuseid ning kavandada eesmärgid.

Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil B1 keeletaseme saavutanute osakaal võrreldes Eesti vastava keskmise näitajaga on aastati erinev: ühel aastal on kooli näitajad Eesti omast kõrgemad, teisel aastal madalamad (joonis 1).

Joonis 1. Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil vähemalt B1 taseme saavutanute osakaal lõpetanutest õppekeele lõikes, %

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Kooli eesti keel teise keelena lõpueksamite tulemusi saab vaadata ka selle põhjal, kui palju oli alla 20 punkti (väga nõrk sooritus) ja vähemalt 80 punkti (hea ja väga hea sooritus) saavutanute osakaal. Nende andmete võrdlus annab parema ülevaate sellest, kuidas on koolis nõrkade ja heade soorituste osakaal muutunud, et saada paremat pilti õppe tulemustest ja kvaliteedist (tabel 1).

Tabel 1. Põhikooli eesti keel teise keelena lõpueksamil alla 20 punkti ja vähemalt 80 punkti saavutanute osakaal.

lõpetamise aasta	2018		2019		2021		2022	
soorituse tulemus	alla 20	vähemalt 80	alla 20	vähemalt 80	alla 20	vähemalt 80	alla 20	vähemalt 80
kooli õpilaste osakaal	0%	32%	0%	39%	0%	22,5%	4,3%	37%
Eesti vene õppekeelelega	3,7%	40,4%	2,7%	37,1%	4,9%	25,9%	8,1%	21,9%

õpilaste osakaal								
------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Positiivne on asjaolu, et väga nõrga sooritusega õpilasi pole koolis 2018–2021 olnud. Vähemalt 80% saanute osakaal aga on olnud koolis üle 30%, välja arvatud 2021, kui see näitaja langes oluliselt. Kogu Eesti tulemustega võrreldes on näha koolis sama tendents, mis eksami keskmiste tulemuste puhul – ühel aastal rohkem, teisel aastal vähem kõrgemaid tulemusi saavutanud õpilasi.

Eesti keel teise keelena tasemetööde tulemused kooli 6. ja 7. klassis on aastatel 2018–2022 olnud vabariigi keskmisest tulemusest madalamad: 2018–2019 alla 10 protsendipunkti, aga 2021–2022 14 protsendipunkti.

Juhtkond selgitas vestlusel, et selle põhjusi on neil olnud raske hinnata. Ühelt poolt sõltub tulemus õpetaja loodud õppekeskkonnast ja kõik õpetajad ei ole valmis muutuma. Teiselt poolt sõltub õpitulemus õpilaste õpimotivatsioonist ja asjaolust, et hariduslike erivajadustega õpilaste arv on tõusnud. Mõjutab ka asjaolu, et III kooliastmes pole koolis eestikeelseid õppeaineid. Direktori sõnul polnud ka käesoleva õppeaasta algul toimunud 8. klassi eesti keele tasemetöö tulemused head. Õpilastele oli raske töö suuline osa.

Õpetajatega toimunud vestlusel tõid vestluses osalejad välja, et käesoleva õppeaasta sügisel toimunud 4. klassi õpilaste eesti keele tasemetöö tulemused olid kahe klassi puhul väga erinevad: ühes klassis oli keskmine tulemus 75% ja teises klassis 55%. Samas oli eesti keele õpetaja neil klassidel sama. Halvemaid tulemusi said õpilased kuulamis- ja rääkimisülesannetes ja see võis olla seotud ka asjaoluga, et õpilased polnud harjunud neid ülesandeid tegema arvutiga. Õpilaste kirjutamis- ja lugemisoskusi hindasid õpetajad pigem headeks.

Õpilastega toimunud vestlusel tõdesid õpilased, et eesti keele lugemine ja kuulamine on neile kergemad ning raskem on kirjutamine ja grammatika. Ebakindlalt tunnevad nad ennast rääkimises ja nägid vajadust saada võimalusi rohkem eesti keeles rääkida.

Kohtla-Järve Linnavalitsus on kehtestanud²⁸ kooli arengukava aastateks 2022–2026. Viies valdkonnas (eestvedamine ja juhtimine, personalijuhtimine, koostöö huvigruppidega, ressursside juhtimine, õppe- ja kasvatusprotsess) on esitatud arengukava eesmärkide elluviimiseks tegevuskava, milles on esitatud eesmärgid, tegevuse põhisuunad, vastutajad ja näidatud ära meetodid, mida kasutatakse mõõtmiseks, kuid mõõdikuid ehk siis soovitud näitajat määratletud ei ole.

Õppe- ja kasvatusprotsessi eesmärgina on esitatud eesti keeles õpetatavate ainete mahu suurendamine, liitumine varase keelekümbelprogrammi ning tegevuste põhisuundadeks ettevalmistustöö varase keelekümbelklasside avamiseks, keelekümbeluse ja LAK-õppe metoodika koolituste läbimine, keelekümbelklassis töötavate ja eesti keeles õpetavate õpetajate värbamine ja koolis töötavate õpetajate täiendõpe.

Lisaks arengukavale on koolil koostatud kolmeks õppeaastaks (2022/2023–2024/2025) tegevusplan eestikeelsele õppele üleminekuks.

Arengukava ja eestikeelsele õppele ülemineku kava on omavahel kooskõlas ja sätestavad samad eesmärgid ja tegevused.

Konkreetselt määratletakse õppeaastaks eesmärgid, ülesanded ja tegevused õppeaasta üldtööplaanis. Kooli 2022/2023. õppeaasta üldtööplaan on kinnitatud õppenõukogu

²⁸ Kohtla-Järve Linnavalitsuse 01.06.2022. a määrus nr 6 „Kohtla-Järve Kesklinna Põhikooli arengukava aastateks 2022–2026“.

koosolekul²⁹. Õppeaasta üldtööplaani on kinnitanud ka direktor oma käskkirjaga³⁰. Vastavalt määrusele³¹ on õppeaasta üldtööplaani kinnitamine õppenõukogu pädevuses ning direktoril üldtööplaani kinnitamise pädevust ei ole.

Koolis on hakatud arengukavas ja eestikeelsele õppele ülemineku kavas sätestatud ellu viima. Direktori sõnul on praegu ettevalmistamisel 1. klassis ühe keelekümblusklassi avamine ning käesoleval õppeaastal töötab eelkoolis eelkeelekümblusklass, kus õpitakse eesti keelt ja matemaatikat eesti keeles. Nii soovitakse lapsi paremini ette valmistada õppimiseks 1. klassis keelekümblusprogrammi järgi. Keelekümblusprogrammi järgi pole varem koolis õpetatud ja seetõttu on vaja ka selle klassi jaoks sobivaid õppevahendeid, sealhulgas õpikuid. Õpetajaid valmistatakse ette LAK-õppe metoodika rakendamiseks. Koolimeeskond osales 130tunnisel täiendkoolitusel „Muudatuste juhtimine eesti keele õppe ja eestikeelse õppe kvaliteedi tõstmisel“. Selle raames tehti koostööd Väätsa põhikooliga, kus lisaks juhtkonnale ja õpetajatele olid kaasatud ka õpilasesinduse liikmed. Käidud on Tallinna Pae gümnaasiumis tutvumas keelekümbluse ja lõimingu rakendamisega. Õpetajate eesti keele oskuse tõstmiseks on koostöös Töötukassaga koolis korraldatud eesti keele B1 ja B2 taseme kursused. Uute õpetajate värbamisel peetakse oluliseks kandidaadi eesti keele oskust ning värvata soovitakse C1 keeletasemega õpetajaid, et saaks suurendada eesti keeles õpetatavate ainete arvu.

Koolil on vajalikud plaanid olemas, kuid eesmärgid või eesmärkidena esitatu on väga üldised, pigem ülesanded või põhimõtted (nt parandada õppekvaliteeti, personali koosseis vastab kooli tegelikele vajadustele), mis ei kirjelda üheselt arusaadavalt olukorda, kuhu täpselt jõuda või mida saavutada soovitakse. Üldisena esitatud eesmärgid ja ülesanded korduvad õppeaastati (kaasava hariduse põhimõtete rakendamine, paindlike õppemeetodite kasutamine) ja ei soodusta tegelikult arendustegevust. Eesmärkide abil peaks määratlema muutuse, milleni jõudmist peetakse oluliseks. Eesmärgid peaksid olema seotud õppija arengu toetamisega erinevates aspektides ja sellest tulenevalt planeeritakse muutused nii õppesisus, -meetodites, õpetaja töös, õppekorralduses, kooli keskkonnas ja juhtimises. Kooli põhiprotsess on õppe- ja kasvatusprotsess ning kõik teised valdkonnad annavad oma panuse põhiprotsessist tulenevate eesmärkide täitmisel. Eesmärk peaks iseloomustama, mis muutub õppija õppimises ja arengus. Lisaks eesmärkide sõnastamisele oleks vajalik kohe ka otsustada ja kokku leppida, mis näitab tulemuste suunas liikumist. Selliselt sõnastatud ja mõtestatud eesmärkide täitmist on võimalik hinnata.

Järelevalves uuriti, kas koolis on pakutud nõrgema eesti keele oskusega õpilastele keele paremaks omandamiseks täiendavaid võimalusi.

Järelevalves toimunud vestlusel selgus, et peale järeleaitamistundide ja ainekonsultatsioonide otseselt nõrgema eesti keele oskusega õpilastele täiendavaid võimalusi loodud ei ole, kuid õpilastele, kes seda soovivad, on eesti keele täiendamiseks pakutud erinevaid võimalusi.

Juhtkonna sõnul saavad 1.–4. klassi õpilased kasutada eesti keelt pikapäevarühmas. Pikapäevarühma kasvataja räägib eesti keeles ja suunab ka õpilasi eesti keelt kasutama. Eestikeelne pikapäevarühm toimib juba teist õppeaastat ja positiivsed tulemused on näha: õpilased ei karda eesti keelt rääkides eksida ning eesti keele õpetajad on tundides märganud, et pikapäevarühmas käivad lapsed saavad paremaid tulemusi. Suvel korraldas kool algklasside õpilastele kolmepäevase keelelaagri, kus toimusid mängulised tunnid ja käidi ekskursioonil. Eesti keelt paremini oskavad vanemate klasside õpilased olid laagris abikasvatajad. Õpilased on osalenud ka õpilasvahetuse programmides, kus käiakse eestikeelsetes koolides vahetusõpilaseks. Enne pandeemiat oli see õpilaste hulgas väga populaarne ja nüüd tahetakse

²⁹ Õppenõukogu 30.08.2022 koosoleku protokoll nr 46 p 4.

³⁰ Direktori 05.09.2022 käskkiri nr 1.1-1/13.

³¹ Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määrus nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“, § 2 p 2.

õpivahetust taaslustada ning programmi esindajad käisid õpilastele seda tutvustamas. Vestlusel osalenud õpilased tõid eesti keele praktiseerimise ja täiendamise näitena Võrus toimunud kooli korraldatud eestikeelse laagri ja õpilaste osalemise Väätsa põhikooliga toimunud koostöös.

3.1. Ettepanekud direktorile

- 3.1.1. Pöörata rohkem tähelepanu kooli sisehindamisel eesti keele õppega seotud õppetööle, selle analüüsimisele, sellest lähtuvalt planeerimisele ja tegevustele.
- 3.1.2. Kuna sisehindamine on pidev protsess, siis selgitada igal õppeaastal välja eesti keele aineõpetuse ja eestikeelse õppe tugevused, parendusvaldkonnad ja jätkutegevused. Tulemusi süsteemselt analüüsides kavandada vajalikke tegevusi nii õppe kvaliteedi tagamiseks kui õpetajate arendamiseks.
- 3.1.3. Õpilaste, vanemate ja õpetajate küsitlustes küsida eesti keele ja eestikeelse õppimisega ning õpimotivatsiooniga seonduvat, et saada erinevaid andmeid analüüsiks ning paremini välja selgitada kooli tugevused ja parendusvaldkonnad.
- 3.1.4. Kooli arengut kavandavates dokumentides esitada eesmärgid soovitud olukorra või tulemusena ning kavandada ka indikaatorid, mille alusel hakatakse eesmärkide täitmist analüüsima.
- 3.1.5. Arengueesmärgid püüda sõnastada õppijast lähtuvalt ning kõikide valdkondade eesmärgid ja ülesanded sellega siduda.
- 3.1.6. Järjepidevalt kaasata õpetajaid arutlema õppija arengu ja õppijale soodsama õppekeskkonna loomise teemadel ning kajastada õppenõukogu koosoleku protokollis trimestri ja õppeaasta kokkuvõtte arutelul esitatud küsimused ja tehtud ettepanekud.
- 3.1.7. Kõikidel eesti keele ja eesti keeles õpetatavate ainete õpetajatel pöörata rohkem tähelepanu õpilaste seotud eestikeelse kõne arendamisele ning spontaansetele verbaalsele eneseväljendamisele.
- 3.1.8. Kavandada ja pakkuda nõrgema eesti keele oskusega õpilastele õppekavaväliseid ettevõtmisi ja tegevusi, mille käigus nad saavad omandada eesti sõnavara ja harjutada eesti keeles suhtlemist.
- 3.1.9. Leida võimalusi pikemaajaliseks koostööks mõne eesti kooliga ja käivitada õpilaste vahetusprogrammi, mis kaasaks arvuliselt suuremat hulka III kooliastme õpilasi.

4. Õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon, keeleoskuse tase ja täiendkoolitus

Järelevalves kontrolliti õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavust haridus- ja teadusministri määru³² sätestatud nõuetele ja võrreldi EHISesse kantud andmete vastavust (väljavõte 10. veebruar 2023) kvalifikatsiooni tõendavatele dokumentidele.

Õppe- ja kasvatusala töötajaid, kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud nõuded, oli koolis 47: direktor ja õppealajuhataja, kes mõlemad täitsid ka õpetaja ülesandeid, eripedagoog (olid märgitud ka tunnid), logopeed, koolipsühholoog, sotsiaalpedagoog ja 41 õpetajat, nendest kahel tööleping peatatud. Direktori, logopeedi, koolipsühholoogi, sotsiaalpedagoogi ja 32 õpetaja kvalifikatsioon vastab kehtestatud nõuetele. Üheksa õpetaja (22% kõigist õppe- ja kasvatusala töötajatest) kvalifikatsioon ei vastanud nõuetele, kuna neil on puudu magistrikraad ja õpetajakutse või õpetajakutse.

Kvalifikatsioon ei vasta nõuetele järgmistel õppe- ja kasvatusala töötajatel:

- 1) õpetaja (koormus 19 tundi: kunst I–III kooliaste, tehnoloogia II kooliaste) – õpetajal puudub magistrikraad ja õpetajakutse; sõlmitud tähtajatu tööleping (omab kutsekeskharidust, mitte keskeriharidust);
- 2) eripedagoog (ametikoha suurus 1,0) – puudub erialane magistrikraad või eripedagoogi kutse;

³² Haridus- ja teadusministri 29.08.2013. a määrus nr 30 „Direktori, õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded“.

- 3) õpetaja (koormus 24 tundi: käsitöö ja kodundus II–III kooliaste, tööõpetus I kooliaste, klassiõpetaja III kooliaste) – puudub magistrikraad ja õpetajakutse; sõlmitud tähtajatu tööleping;
- 4) õpetaja (koormus 21 tundi: kunst, inimeseõpetus, loodusõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus, tööõpetus I kooliastmes) – puudub õpetajakutse;
- 5) õpetaja (koormus 18 tundi: matemaatika II–III kooliaste) – puudub õpetajakutse, sõlmitud tähtajatu tööleping;
- 6) õpetaja (koormus 22 tundi: tehnoloogiaõpetus II–III kooliaste) – puudub õpetajakutse, sõlmitud tähtajatu tööleping alates 2015;
- 7) õpetaja (tööleping peatatud) – puudub õpetajakutse;
- 8) õpetaja (koormus 18 tundi: vene keel II–III kooliaste, kehaline kasvatus I–II kooliaste) – puudub magistrikraad ja õpetajakutse; ärakuulamisel selgitas kooli direktor, et töötajaga sõlmitud tähtajaline tööleping lõpeb 21.04.2023 seoses põhitöötajata tööle naasmisega;
- 9) õpetaja (koormus 22 tundi: eesti keel teise keelena I–III kooliaste, uurimistöö alused III kooliaste) – puudub magistrikraad ja õpetajakutse; ärakuulamisel selgitas direktor, et töötajaga sõlmitud tööleping lõpeb 22.06.2023 seoses tähtaja saabumisega ning sellele ametikohale on välja kuulutatud konkurss;
- 10) õpetaja (koormus 25 tundi: ühiskonnaõpetus II–III kooliaste, ajalugu III kooliaste) – puudub magistrikraad ja õpetajakutse; sõlmitud tähtajatu tööleping.

Viiel õpetajal puudub vajalik magistrikraad ja õpetajakutse ning neljal õpetajal puudub õpetajakutse. Üks õpetaja, kellel puudub vajalik kutse, õpib magistriõppes õpetajakoolituse erialal. Erialane magistrikraad või eripedagoogi kutse puudub ka eripedagoogil. Vestlusel selgus, et kooli eripedagoog õpib hetkel magistriõppes ning juhtkond loodab, et ta lõpetab varsti õpingud ning saab sügisel vajaliku kvalifikatsiooni.

Kuue õpetaja kvalifikatsioon oli koolis valesti hinnatud nõuetekohaseks ja nendega oli direktor sõlminud tähtajatu töölepingu. Selle põhjusena tõi kooli juhtkond vestlusel välja, et kolm nendest lepingutest sõlmis eelmine koolidirektor, kahel juhul lähtuti töölepingu seaduse sätest, mis näeb ette, et pikendades tähtajalist töölepingut üle kahe korra, tuleb lugeda töösuhte tähtajatuks, ning ühel juhul selgus järelevalve ajal saadud ENIC/NARICu hinnangust, et õpetajal pole kõrgharidust ning seega pole kvalifikatsioon nõuetekohane. Juhtkonnale selgitati, et töölepingu seaduse säte järjestikku sõlmitud tähtajaliste töölepingute osas antud juhul ei kohaldu ja lähtuda tuleb ikkagi PGSist³³. Üks kuuest õpetajast, kellega on ebaõigesti sõlmitud tähtajatu tööleping, viibib lapsehoolduspuhkusel.

Õpetajaga, kelle kvalifikatsioon ei vasta nõuetele, kuid on vähmalt keskharidus ja pedagoogilised kompetentsid, saab sõlmida tähtajalise töölepingu tingimusel, et õpetaja vaba ametikoha täitmiseks korraldatud konkursil ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat õpetajat³⁴. Sellisel juhul korraldab direktor aasta jooksul uue avaliku konkursi. Kui tööleping on sõlmitud kauemaks kui üks aasta, ei ole direktoril võimalik korraldada ametikohale uut konkurssi, kuid haridusasutuse juht peab tegema kõik endast sõltuva, et täita õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohad kvalifikatsiooninõuetele vastavate pedagoogidega.

Ühe nõuetekohase kvalifikatsiooniga õpetajaga oli sõlmitud tähtajaline tööleping. Vestlusel kooli juhtkonnaga selgus, et nimetatud õpetajal ei olnud sügisel 2022, mil tööleping sõlmiti,

³³ PGS, § 74 lg 7.

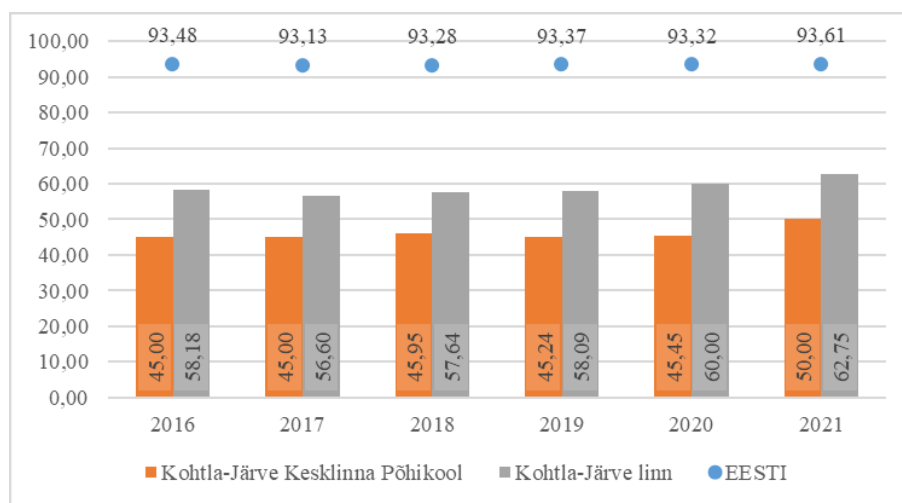
³⁴ PGS, § 74 lg 7.

veel omandatud õpetajakutset ning seetõttu ei vastanud tema kvalifikatsioon töölepingu sõlmimise ajal nõuetele.

Täiendavalt oli vaatluse all õppe- ja kasvatusala töötajate riigikeele oskuse tase. Pedagoogide riigikeele oskuse taset reguleerib Vabariigi Valitsuse määrus³⁵, mis sätestab, et õppeasutuste juhid, nende asetäitjad ja õppealajuhatajad ning eesti keele ja eesti keeles õpetavad õpetajad peavad eesti keelt oskama C1-tasemel, kõik ülejäänud pedagoogid vähemalt B2- tasemel.

Koolis on 18 pedagoogi, kellel on nõutav keeleoskuse tase. Sealjuures C1 keeleoskuse tase on 13 õpetajal, kelle hulgas on ka kõik eesti keelt teise keelena ja eesti keeles õpetavad õpetajad.

Samas töötab koolis 29 õppe- ja kasvatusala töötajat, kelle keeletase ei vasta nõutavale, B2 tasemele. Sealjuures on neist 28-le teinud Keeleamet 2023. aastal ettekirjutuse sooritada B2-taseme eksam ja teinud sunniraha hoiatuse. Seega on nende keeleoskuse tase olnud juba pikemat aega mittevastav.

Joonis 2. Õpetajate vastavus riigikeele oskuse taseme nõuetele põhikoolis, %.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Jooniselt 2 nähtub, et kooli õpetajate eesti keele oskuse tase on olnud muutumatu ja madal võrreldes Eesti keskmisega pikemat aega.

Kooli juhtkond on teadlik, et keeletaseme nõuetele mittevastavate õpetajate hulk on suur ja kooli sisehindamise aruandes on personalijuhtimise valdkonnas nähtud parendusvaldkonnana pedagoogide riigikeele oskust ja riigikeelt kõrgtasemel valdavate aineõpetajate puudumist. Kool püüab leida võimalusi õpetajate keeletaseme parandamiseks. Näiteks korraldatakse koostöös Töötukassaga regulaarselt õpetajatele keelekursusi. Samuti on toimunud ühisüritused eestikeelsete koolidega ning kooli õpetajad on saanud käia eesti õppekeelega koolides tunde vaatlemas. Koolis ollakse optimistlikud, et vähemalt osa õpetajatest saavutavad nõutud keeleoskustaseme. Samas teadvustatakse, et mitte kõik õpetajad ei pruugi sooritada vajaliku taseme keeleeksamit ning kool tegeleb aastaringselt uute eesti keelt nõuetekohasel tasemel

³⁵ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“ § 9 p-d 6 ja 7: C1-tasemel eesti keele oskust nõutakse järgmistelt isikutelt: 6) õppeasutuste juhid, nende asetäitjad ja õppejuhid; 7) eesti keele ja eesti keeles õpetatavate ainete õpetajad või õppejõud. § 8 p 6: vähemalt B2-tasemel eesti keele oskust nõutakse järgmistelt isikutelt: pedagoogid (v.a eesti keele ja eesti keeles õpetatavate ainete õpetajad).

valdavate õpetajate otsimisega. Koolil on eesmärk juba uuest õppeaastast suurendada eesti keeles õpetatavate ainete hulka ning seega on eestikeelsete õpetajate leidmine eriti oluline.

Arengukavas on üheks tegevuse põhisuunaks keelekümbuse ja LAK-õppe metoodika koolituste läbimine. EHISe andmetel on perioodil 2018–2022 läbinud pikemaid metoodikakoolitusi kümme õpetajat, nendest LAK-õppe koolitusi neli (kõik 2022) õpetajat ja eesti keele teise keelena metoodika koolitusi samuti neli õpetajat (2020–2021). Positiivsena saab välja tuua, et 11st eesti keelt teise keelena õpetavast õpetajatest kaheksa on läbinud pikemaid metoodikakoolitusi (kas LAK-õppe või eesti keel teise keelena metoodikas).

Koolis pakutakse olemasolevatele õppe- ja kasvatusala töötajatele võimalusi osaleda täienduskoolitustel. Vestlusel õpetajatega hindasid nad täienduskoolitustel osalemise võimalust heaks. Kooli juhtkonnal on ülevaade, millistel koolitustel õpetajad osalevad, sest osalenud õpetajad kannavad selle info vastavasse tabelisse. Õpetajad saavad selles tabelis anda ka hinnangu koolitusele. Samas on suureks väljakutseks, et mitmed õpetajad ei valda piisaval tasemel eesti keelt, et osaleda täienduskoolitustel. Nende õpetajate toetamiseks on koolis süsteem, et koolitusel osalenud õpetajad teevad kolleegidele koolitusest hiljem kokkuvõtte ehk viivad läbi sisekoolituse. Viimaste koolitustena töid kooli juhtkond ja õpetajad vestlustel välja näiteks 2022 augustis toimunud LAK-õppe koolituse, Virumaa Kolledži looduainetes koolituse, Keelekümbuse ABC koolituse ja Keelepöörde koolituse. Pidaja esindaja tõi veel välja, et häid kogemusi on olnud ka koolidevaheliste koolitustega. Vestlusel avaldasid õpetajad, et nende tööd toetaks mentorlusprogramm, eriti eestikeelne mentor. Samuti pidasid nad kasulikuks võimalust tulevikus võtta osa õpetajate vahetusprogrammist, kus nad saaksid paar nädalat anda tunde mõnes teises koolis.

Koolis on juhtkonna ja õpetajate sõnade kohaselt kujunenud välja hea tava, et juhtkond käib regulaarselt erinevate õpetajate õppetunde vaatlemas. Tunnivaatluse käigus koostab vaatleja protokollid ning jagab hiljem õpetajale nähtud tunni osas tagasisidet. Nende tunnivaatluste pinnalt toetatakse ja juhendatakse ka alustavaid õpetajaid. Vestlusel osalenud õpetajad pidasid tunnivaatluste läbiviimist ja tagasiside saamist väga oluliseks. Samuti on koolis tava käia vaatlemas teiste õpetajate tunde. Omavahel jagatakse veel kogemusi, õppematerjale ja teadmisi näiteks aineseksioonide koosolekutel.

Õpetajatevaheline koostöö toimub peamiselt aineseksioonides. Järelevalves esitati aineseksiooni tegevuse näitena eesti keele õpetajate aineseksiooni plaan 2021/2022. õppeaasta III trimestri kohta. Plaani kohaselt on aineseksiooni tegevuse eesmärkideks koostöö huvigruppidega ning uute koostöövormide leidmine, lastevanemate kaasamine ürituste kaudu ja koolisiseste projektide koostamine. Eesti keele aineseksioon korraldas sel perioodil kolm projekti („Lilledes peitud ilu“, „Kellel amet, sellel leiba“ ja „Eesti köök“) ja ürituse „Ilusaim sõna eesti keeles“, kus 1.–3. klassi õpilased kordasid sõnu eesti keeles, harjutasid käekirja ja siis õpilaste kirjutatud sõnadest kujundati koolimajas „rääkiv sein“.

Juhtkonna sõnul on aineseksioonide töö suures osas seotud klassivälise tegevusega. Nii korraldataksegi peamiselt klassiväliseid üritusi ja huvitegevust, mille kaudu arendatakse laste teadmisi eesti keelest ja kultuurist.

PGSi³⁶ kohaselt peab õpilasele koolis vajadusel tagama tasuta vähemalt eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus. Koolis töötas järelevalve ajal üks eripedagoog, koolipsühholoog, logopeed ja sotsiaalpedagoog. Nõuetekohase kvalifikatsiooniga on logopeed, sotsiaalpedagoog ja koolipsühholoog. Eripedagoogil nõuetekohane

³⁶ PGS, § 37 lg 2.

kvalifikatsioon puudub. Tugiteenuse tagamise eelduseks on see, et teenuse osutajal on vajalik kvalifikatsioon, seega pole koolis eripedagoogi teenus tagatud.

Direktor selgitas, et logopeed tegeleb eelkõige õpilase emakeele arendamisega. Sostiaalpedagoog valdab hästi eesti keelt ning saab aidata õpilasi ka eesti keeles. Lisaks tugispetsialistidele on õpilastele toeks C1 keeletasemega projektijuht, kes aitab õpilasi projektide kirjutamisel ja projektide elluviimisel.

4.1. Ettepanekud direktorile ja pidajale

- 4.1.1. Leida eesti keele ja eesti keeles õpetavate õpetajate motiveerimiseks lisavõimalusi.
- 4.1.2. Pidajal leida võimalusi ja ressursse vene õppekeelega koolides eesti keele ja eesti keeles õpetavatele õpetajatele eestikeelsete mentorite kasutamiseks, et toetada õpetajate eesti keele oskust ja võimaldada erialaselt suhelda eesti keeles.
- 4.1.3. Leida võimalusi eesti keele ja eesti keeles õpetavatele õpetajatele osaleda õpetajatevahetuse projektides, et selle kaudu tuua oma kooli eestikeelseid õpetajaid ning oma kooli õpetajatele pakkuda eestikeelset keskkonda nii aine- kui keelealsete teadmiste arendamiseks.
- 4.1.4. Planeerida õpetajate koostööks kindel aeg ja kokku leppida koostööteemad/valdkonnad, et luua tingimused õpikogukondade tekkeks ning õppe- ja kasvatusgevuse arendamiseks.
- 4.1.5. Võtta vaatluse alla nende õpetajate eesti keele oskuse parendamine, kellele on Keeleamet teinud ettekirjutuse ja määranud sunniraha, ning koos õpetajaga kavandada nõutava keeleoskustaseme saavutamiseks vajalikud tegevused ja aeg.

4.2. Ettekirjutused pidajale

- 4.2.1. Tagamaks koolis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 lõigetes 6, 7 ja 9 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1, tagada avalikue konkursside korraldamine nendele õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel on olemas nõutav tasemeharidus, kuid puudub õpetajakutse, juhul, kui töötajale ei ole omistatud õpetajakutset hiljemalt 01.06.2024. Täitmise tähtaeg: 01.07.2024.
- 4.2.2. Tagamaks koolis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 lõigetes 6, 7 ja 9 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1, tagada avalike konkursside korraldamine nendele õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel puudub magistrikraad ja kes ei ole asunud seda omandama 01.09.2023. Täitmise tähtaeg: 01.01.2024.
- 4.2.3. Tagada koolis õpilastele tasuta eripedagoogi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõigetest 2 ja 3 ning haridus- ja teadusministri 29.08.2013. a määruse nr 30 „Direktori, õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded“ § 4 lõikest 1. Täitmise tähtaeg: 01.09.2023.